Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preußischen Staaten.

ZBIÓR PRAW dla Państw Królestwa Pruskiego.

№ 8.

(No. 1348.) Uebereinkunft zwischen der Königlich-Preußischen und der Herzoglich-Sachsen-Altenburgischen Regierung, wegen der gegenseitigen Gerichtsbarkeits-Verhältnisse. Vom 18ten Februar 1832.

Zwischen der Königlich-Preußischen und der Herzoglich-Sachsen-Altenburgischen Regierung ist zur Beförderung der Rechtspflege folgende Uebereinkunft getroffen worden:

I. Allgemeine Bestimmungen.

Artikel 1.

Die Gerichte beider Staaten leisten sich gegenseitig alle diejenige Rechtshülfe, welche sie den Gerichten des Inlandes, nach dessen Gesetzen und Gerichts-Verfassung, nicht verweigern dürfen, in wiefern das gegenwärtige Abkommen nicht besondere Einschränkungen feststellt.

Artikel 2.

Die Vollstreckbarkeit der richterlichen Erkenntnisse wird gegenseitig anerkannt, dafern diese nach den näheren Bestimmungen des gegenwärtigen Abkommens von einem beiderseits als kompetent anerkannten Gerichte gesprochen worden sind, und nach den Gesetzen des Staats, von dessen Gericht sie gefällt worden, die Rechtskraft bereits beschritten haben.

(Nro. 1348.) Umowa między Kr. Pruskim a X. Sasko-Altenburgskim rządem, względem wzajemnych stósunków jurysdykcyjnych. Z dnia 18. Lutego 1832.

Między Kr. Pruskim a X. Sasko-Altenburskim rządem stanęła następująca umowa mająca za cel ułatwienie postępowania sądowego:

I. Postanowienia ogólne.

Artykuł 1.

Sądy obu krajów udzielają sobie nawzajem wszelkiej pomocy prawnéj, jakiéj sądom kraju, według jego ustaw i urządzenia sądowego, odmówić niemogą, chybaby umowa niniejsza wyraźne stanowiła ograniczenia.

Artykuł 2.

Przyznaną zostaje obustronnie moc wykonywania wyroków sądowych, skoro takowe podług bliższych postanowień niniejszéj umowy wydane zostały przez Sąd od obu stron za właściwy uznany, i według ustaw kraju, przed którego sądem zapadły, moc prawa już uzyskały.

Solche Erkenntnisse werden an dem in dem anderen Staate befindlichen Vermögen des Sachfälligen unweigerlich vollstreckt.

Artikel 3.

Ein von einem zuständigen Gerichte gefälltes rechtskräftiges Erkenntniß begründet vor den Gerichten des anderen Staates die Einrede des rechtskräftigen Urtheils (exceptio rei judicatae) mit denselben Wirkungen, als wenn das Urtheil von einem Gerichte desjenigen Staates, in welchem solche Einrede geltend gemacht wird, gesprochen wäre.

Wyroki takowe wykonywane zostają bezwzbronnie na znajdującym się w drugim kraju majątku osądzonego.

Artykuł 3.

Zapadły w właściwym sądzie wyrok prawomocny upoważnia przed sądami drugiego kraju excepcją prawomocnego wyroku (exceptio rei judicatae) z takiemiż skutkami, jak gdyby wyrok wydanym był przez sąd tego kraju, w którym excepcja takowa jest popieraną.

II. Besondere Bestimmungen.

1) Rücksichtlich der Gerichtsbarkeit in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten.

Artikel 4.

Keinem Unterthan ist es erlaubt, sich durch freiwillige Prorogation der Gerichtsbarkeit des anderen Staates, dem er als Unterthan und Staatsbürger nicht angehört, zu unterwerfen.

Keine Gerichtsbehörde ist befugt, der Requisition eines solchen gesetzwidrig prorogirten Gerichts, um Stellung des Beklagten oder Vollstreckung des Erkenntnisses stattzugeben, vielmehr wird jedes von einem solchen Gericht gesprochene Erkenntniß in dem anderen Staate als ungültig betrachtet.

Artikel 5.

Der Kläger folgt dem Beklagten.

Beide Staaten erkennen den Grundsatz an, daß der Kläger dem Gerichtsstande des Beklagten zu folgen habe; es wird daher das Urtheil der fremden Gerichtsstelle nicht nur, sofern dasselbe den Beklagten, sondern auch sofern es den Kläger, z. B. rücksichtlich der Erstattung von Gerichtskosten, betrifft, in dem anderen Staate als rechtsgültig erkannt und vollzogen.

II. Postanowienia szczególne.

1) W względzie jurysdykcyi w cywilnych processach.

Artykuł 4.

Niewolno żadnemu poddanemu, poddawać się, przez dobrowolne odroczenie, pod jurysdykcją drugiego kraju, do którego jako poddany i obywatel nienależy.

Żadna władza sądowa nie ma prawa, zadość czynić rekwizycyi takowego bezprawnie odroczonego sądu, o dostawienie obżałowanego lub wykonanie wyroku, owszém wydany wyrok przez sąd takowy uważać się ma w drugim kraju za nieważny.

Artykuł 5.

Powód idzie za powodowanym.

Oba kraje przyznają zasadę, iż powód odpowiadać winien w właściwym sądzie (forum) powodowanego; a zatém wyrok obcéj władzy sądowéj, nie tylko dotycząc się oskarzonego, ale też i skarzącego, n. p. co do zwrotu kosztów sądowych, ma być w drugim kraju za prawoważny uznanym i wykonanym.

Artikel 6.

Widerklage.

Für die Widerklage ist die Gerichtsbarkeit des über die Vorklage zuständigen Richters begründet, dafern nur jene mit dieser im rechtlichen Zusammenhange steht, und sonst nach den Landesgesetzen des Vorbeklagten zulässig ist.

Artikel 7.

Provokations-Klage.

Die Provokationsklagen (ex lege diffamari oder ex lege si contendat) werden erhoben vor dem persönlich zuständigen Gerichte der Provokanten, oder da, wohin die Klage in der Hauptsache selbst gehörig ist; es wird daher die von diesem Gerichte, besonders im Falle des Ungehorsams, rechtskräftig ausgesprochene Sentenz von der Obrigkeit des Provozirten als vollstreckbar anerkannt.

Artikel 8.

Persönlicher Gerichtsstand.

Der persönliche Gerichtsstand, welcher entweder durch den Wohnsitz in einem Staate, oder bei denen, die einen eigenen Wohnsitz nicht genommen haben, durch die Herkunft in dem Gerichtsstande der Eltern begründet ist, wird von beiden Staaten in persönlichen Klagsachen dergestalt anerkannt, daß der Unterthan des einen Staats von den Unterthanen des andern nur vor seinem persönlichen Richter belangt werden darf. Es müßten denn bei jenen persönlichen Klagsachen neben dem persönlichen Gerichtsstande noch die besonderen Gerichtsstände des Kontraktes, oder der geführten Verwaltung konkurriren, welchen Falls die persönliche Klage auch vor diesen Gerichtsständen erhoben werden kann.

Artikel 9.

Die Absicht, einen beständigen Wohnsitz an einem Orte nehmen zu wollen, kann sowohl ausdrücklich, als durch Handlungen geäußert, werden.

Artykuł 6.

Skarga rekonwencyjna.

Skarga rekonwencyjna należy do jurysdykcyi właściwego we względzie poprzedniczéj skargi sędziego, skoro tylko tamta z tą w prawnéj zostaje styczności i podług ustaw krajowych poprzednio oskarzonego może mieć miejsce.

Artykuł 7.

Skarga prowokacyjna.

Skargi rekonwencyjne (ex lege diffamari lub ex lege si contendat) zanoszą się do właściwego osobiście sądu prowokantów, lub tam, dokąd skarga w głównym przedmiocie należy; a zatém wyrok przez tenże sąd, mianowicie w przypadku nieposłuszeństwa, prawomocnie wydany, uznanym będzie przez zwierzchność prowokowanego za uwłaściwiony do wykonania.

Artykuł 8.

Sąd osoby.

Sąd osoby, zasadzający się bądź na zamieszkaniu w kraju, bądź co do tych, którzy nieobrali jeszcze sobie własnego zamieszkania, na zwyczaju w sądzie rodziców (forum paternum) zostaje przez oba państwa w zaskarżeniach osobistych w ten sposob uznanym, iż poddany jednego państwa może przez poddanych drugiego tylko przed swojego osobistego sędziego być zapozwanym. Jeżeliby zaś przy takowych osobistych zaskarzeniach, obok osobistego forum, zachodziło także jeszcze osobne forum kontraktu, lub prowadzonéj administracyi, wówczas skarga osobista może także do tego forum być wytoczoną.

Artykuł 9.

Zamiar obrania sobie stałego zamieszkania gdziekolwiek, może albo wyraźnie, lub przez czyny być objawionym.

Das Letztere geschieht, wenn Jemand an einem gewissen Orte ein Amt, welches seine beständige Gegenwart daselbst erfordert, übernimmt, Handel oder Gewerbe daselbst zu treiben anfängt, oder sich daselbst alles, was zu einer eingerichteten Wirthschaft gehört, anschaft. Die Absicht muß aber nicht blos in Beziehung auf den Staat, sondern selbst auf den Ort, wo der Wohnsitz genommen werden soll, bestimmt geäußert seyn.

Artikel 10.

Wenn Jemand sowohl in dem einen als in dem anderen Staate seinen Wohnsitz in dem landesgesetzlichen Sinne genommen hat; so hängt die Wahl des Gerichtsstandes vom Kläger ab.

Artikel 11.

Der Wohnsitz des Vaters, wenn dieser noch am Leben ist, begründet zugleich den ordentlichen Gerichtsstand des noch in seiner Gewalt befindlichen Kindes, ohne Rücksicht auf den Ort, wo dasselbe geboren worden, oder wo das Kind sich nur eine Zeit lang aufhält.

Artikel 12.

Ist der Vater verstorben, so verbleibt der Gerichtsstand, unter welchem derselbe zur Zeit seines Ablebens seinen Wohnsitz hatte, der ordentliche Gerichtsstand des Kindes, so lange dasselbe noch keinen eigenen ordenlichen Wohnsitz rechtlich begründet hat.

Artikel 13.

Ist der Vater unbekannt, oder das Kind nicht aus einer Ehe zur rechten Hand erzeugt, so richtet sich der Gerichtsstand eines solchen Kindes auf gleiche Art nach dem gewöhnlichen Gerichtsstande der Mutter.

Artikel 14.

Diejenigen, welche in dem einen oder dem andern Staate, ohne dessen Bürger zu seyn, eine abge-

Ostatni przypadek rozumi się wtenczas, gdy kto gdziekolwiek obejmie urząd, wymagający ciągłéj jego tamże przytomności, zacznie tamże prowadzić handel lub rzemiosło, lub zaopatrzy się we wszystko, co do urządzonego należy gospodarstwa. Zamiar zaś należy wyraźnie objawić nietylko we względzie kraju, ale też i miejsca, w którém zamieszkanie ma być obraném.

Artykuł 10.

Gdy kto tak w jedném jak w drugiém państwie obrał zamieszkanie w prawném znaczeniu, wybór forum zależy od skarzącego.

Artykuł 11.

Miejsce zamieszkania ojca, gdy ten jeszcze żyje, stanowi zarazem zwyczajne forum znajdującego się jeszcze pod jego władzą dziecka, bez względu na miejsce, gdzie się urodziło, lub gdzie przez czas niejaki bawi.

Artykuł 12.

Po śmierci ojca, forum, pod którém w czasie zejścia swego miał zamieszkanie, pozostaje zwyczajném forum dziecka, skoro takowe nie obrało jeszcze sobie prawnie własnego zwyczajnego zamieszkania.

Artykuł 13.

Jeżeli ojciec jest niewiadomy, lub dziecko nie jest z małżeństwa na prawą rękę, wówczas forum takiego dziecka bierze się w równym sposobie podług zwyczajnego forum matki.

Artykuł 14.

Ci, co w jedném lub drugiém państwie, niebędąc jego obywatelami, posiadają osobny

onderte Handlung, Fabrik oder ein anderes dergleichen Etablissement besitzen, sollen wegen persönlicher Verbindlichkeiten, welche sie in Ansehung solcher Etablissements eingegangen haben, sowohl vor den Gerichten des Landes, wo die Gewerbs-Anstalten sich befinden, als vor dem Gerichtsstande des Wohnortes belangt werden können.

handel, fabrykę lub inny tego rodzaju zakład, mogą z powodu osobistych obowiązków, w które weszli we względzie takowych zakładów, być zapozywanymi do sądów kraju, gdzie się one znajdują, jako też do sądu miejsca zamieszkania.

Artikel 15.

Die Uebernahme einer Pachtung, verbunden mit dem persönlichen Aufenthalte auf dem erpachteten Gute, soll den Wohnsitz des Pächters im Staate begründen.

Artykuł 15.

Dzierzawa, połączona z osobistym pobytem na dzierzawionym gruncie, ma stanowić zamieszkanie dzierzawcy w państwie.

Artikel 16.

Ausnahmsweise sollen Studirende und Dienstboten auch in demjenigen Staate, wo sie sich in dieser Eigenschaft aufhalten, während dieser Zeit noch einen persönlichen Gerichtsstand haben, hier aber, so viel ihren persönlichen Zustand und die davon abhangenden Rechte betrifft, ohne Ausnahme nach den Gesetzen ihres Wohnorts und ordentlichen Gerichtsstandes beurtheilt werden.

Artykuł 16.

Sposobem wyjątku mają studenci i służący także w tém państwie, w którém w téj własności bawią, mieć przez ten czas jeszcze jedno osobiste forum, lecz tu, o ile się dotyczy ich osobistego stanu i zależących od tegoż praw, mają być bez wyjątku według ustaw swego miejsca zamieszkania i zwyczajnego forum sądowego uważani.

Artikel 17.

Gerichtsstand der Erben.

Erben werden wegen persönlicher Verbindlichkeiten ihres Erblassers vor dessen Gerichtsstande so lange belangt, als die Erbschaft ganz, oder theilweise noch dort vorhanden, oder, wenn der Erben mehrere sind, noch nicht getheilt ist.

Artykuł 17.

Forum sukcessorów.

Sukcessorowie zapozywaią się z powodu osobistych obowiązków swego spadkodawcy do jego forum tak długo, dopóki spadek znajduje się tam jeszcze w całości lub w części, lub, gdy jest kilku spadkobierców, nie jest jeszcze podzielonym.

Artikel 18.

Allgemeines Gantgericht.

Im Konkurse wird der persönliche Gerichtsstand des Schuldners auch als allgemeines Gantgericht anerkannt, ausgenommen wenn der größere Theil des Vermögens bei dessen Bestimmung das über die Vermögensmasse aufzunehmende Inventarium und Taxe zum Grunde zu legen ist, in dem andern Staate sich befindet, wo alsdann dem letztern unter der im Art.

Artykuł 18.

Powszechny sąd konkursowy.

W konkursie osobiste forum dłużnika uważa się także za powszechny sąd konkursowy, wyjąwszy gdy większa część majątku, przy ustanowieniu którego sporządzić się mający inwentarz massy i taxa służyć powinny za zasadę, znajduje się w drugiém państwie, w którymto przypadku przyznaje się ostatniemu.

22. enthaltenen Beschränkung das Recht des allgemeinen Gantgerichts zugestanden wird.

pod zawartém w art. 22. ograniczeniem, prawo powszechnego sądu konkursowego.

Artikel 19.

Aktivforderungen werden, ohne Unterschied, ob sie hypothekarisch sind oder nicht, angesehen, als befänden sie sich an dem Wohnorte des Gemeinschuldners.

Artykuł 19.

Wierzytelności czynne, bez różnicy, czy są hipoteczne lub nie, uważane będą, jakoby się znajdowały w miejscu zamieszkania wspólnego dłużnika.

Artikel 20.

Einem Partikularkonkurse wird nicht Statt gegeben, ausgenommen, wenn ein gesetzlich begründetes Separationsrecht geltend gemacht wird, namentlich wenn der Gemeinschuldner in dem andern Staate, wo er seinen Wohnsitz nicht hatte, eine abgesonderte Handlung, Fabrik, oder ein anderes dergleichen Etablissement, welches als ein eigenes Ganzes, einen besonderen Inbegriff von Rechten und Verbindlichkeiten des Gemeinschuldners bildet, besitzt, welchen Falls zum Vortheile derjenigen Gläubiger, welche in Ansehung dieses Etablissements besonders kreditirt haben, ein Partikularkonkurs eröffnet werden darf.

Artykuł 20.

Konkurs odrębny nie będzie dozwolonym, wyjąwszy, iżby dochodzono opartego na ustawach prawa separacyinego, mianowicie iżby dłużnik wspólny w drugiém państwie, gdzie niemiał swego zamieszkania, posiadał osobny handel, fabrykę, lub inny tym podobny zakład, który jako własna całość, obejmuje w sobie szczególne prawa i obowiązki wspólnego dłużnika, w którymto przypadku na korzyść tych wierzycieli, którzy we względzie tego zakładu wyraźnie kredytowali, konkurs odrębny otworzonym być może.

Artikel 21.

Wirkungen des Allgemeinen Gantgerichtsstandes.

Alle Forderungen, sie seien auf ein dingliches oder persönliches Recht gegründet, sind allein bei dem allgemeinen Gantgerichte einzuklagen, oder, wenn sie bereits klagbar gemacht worden, dort weiter zu verfolgen. Das außerhalb Landes befindliche Vermögen des Gemeinschuldners wird, nach vorgängiger Veräußerung der Grundstücke und Effekten, durch den Richter der gelegenen Sache dem Gantgerichte abgeliefert.

Artykuł 21.

Skutki powszechnego sądu konkursowego.

Wszelkie wierzytelności, zasadzające się na rzeczowém lub osobistém prawie, powinny być zaskarzone tylko w powszechnym sądzie konkursowym, lub jeżeli już są zaskarzone, w tymże daléj popierane. Znajdujący się za granicą majątek wspólnego dłużnika będzie, za poprzedniczém wyprzedaniem gruntów i rzeczy, przez sędziego rei sitae sądowi konkursowemu wydanym.

Artikel 22.

Rechtliche Beurtheilung und Ordnung der dinglichen und persönlichen Rechte.

Dingliche Rechte werden nach den Gesetzen des Orts der belegenen Sache beurtheilt und geordnet; über die Rangordnung rein persönlicher Ansprüche und deren Verhältnisse zu den dinglichen Rechten entschei-

Artykuł 22.

Prawne rozpoznawanie i porządkowanie praw rzeczowych i osobistych.

Prawa rzeczowe będą rozpoznawane i porządkowane podług ustaw miejsca rei sitae; względem porządku pierwszeństwa wierzytelności ściśle osobistych i stósunków ich do

den die am Orte des Gantgerichts geltenden Gesetze und es findet kein Unterschied zwischen in- und ausländischen Gläubigern, als solchen, Statt. Damit insbesondere bei der Eigenthümlichkeit der Preußischen Hypotheken-Verfassung die auf den im Preußischen Gebiete gelegenen Grundstücken eingetragenen Gläubiger in ihren Rechten keinen Schaden leiden, hat es in Rücksicht ihrer bei der Absonderung und Vertheilung der Immobiliarmasse nach den Vorschriften der allgemeinen Gerichts-Ordnung Theil I. Titel 50. §§. 489 — 522. sein Bewenden.

praw rzeczowych, rozstrzygają ustawy obowięzujące w miejscu sądu konkursowego, i żadna różnica nie ma miejsca między krajowymi a zagranicznymi wierzycielami, jako takimi. Ażeby przy właściwości ordynacyi hipotecznéj Pruskiéj zapisani na położonych na territorium Pruskiém gruntach wierzyciele niedoznali uszczerbku w prawach swoich, pozostaje się względem nich przy separacyi i podziale massy nieruchoméj według przepisów powszechnéj Ordynacyi sądowéj Cz. I. Tyt. 50. §§. 489—522.

Artikel 23.

Dinglicher Gerichtsstand.

Alle Realklagen, desgleichen alle possessorischen Rechtsmittel, wie auch die sogenannten actiones in rem scriptae, müssen, dafern sie eine unbewegliche Sache betreffen, vor dem Gerichte, in dessen Bezirk sich die Sache befindet — können aber, wenn der Gegenstand beweglich ist, auch vor dem persönlichen Gerichtsstande des Beklagten, — erhoben werden, vorbehältlich dessen, was auf den Fall des Konkurses bestimmt ist.

Artykuł 23.

Forum rzeczy.

Wszelkie skargi rzeczowe, to samo wszelkie środki prawne in possessorio, niemniéj czynności zwane actiones in rem scriptae, powinny, tycząc się jakiéj rzeczy nieruchoméj, być zanoszone do sądu, w którego obwodzie rzecz się znajduje, mogą jednak, skoro przedmiot jest ruchomym, być także podawane do osobistego forum powodowanego, z zastrzeżeniem postanowień na przypadek konkursu przepisanych.

Artikel 24.

In dem Gerichtsstande der Sache können keine blos (rein) persönlichen Klagen angestellt werden.

Artykuł 24.

Przed forum rzeczy nie mogą być zanoszone li (ściśle) osobiste skargi.

Artikel 25.

Eine Ausnahme von dieser Regel findet jedoch Statt, wenn gegen den Besitzer unbeweglicher Güter eine solche persönliche Klage angestellt wird, welche aus dem Besitze des Grundstücks, oder aus Handlungen fließt, die er in der Eigenschaft als Gutsbesitzer vorgenommen hat. Wenn daher ein solcher Grundbesitzer,

1) die mit seinem Pachter, oder Verwalter, eingegangenen Verbindlichkeiten zu erfüllen, oder
2) die zum Besten des Grundstücks geleisteten Vorschüsse, oder gelieferten Materialien und Arbeiten, zu vergüten sich weigert, oder

Artykuł 25.

Wszakże wyjątek od tego prawidła ma miejsce, gdy się wytacza przeciw posiedzicielowi dóbr nieruchomych skarga osobista, wypływająca z posiadania gruntu, lub z czynów, które tenże w własności posiedziciela dóbr przedsięwziął. Gdy więc takowy posiedziciel nieruchomości,

1) wzbrania się dopełnić obowiązków umówionych z swym dzierżawcą lub zawiadowcą, lub
2) wynagrodzić poczynione na rzecz gruntu awanse, lub dostarczone materjały i roboty, lub

3) die Patrimonial-Gerichtsbarkeit, oder ein ähnliches Befugniß mißbraucht, oder
4) seine Nachbaren im Besitze stört;
5) sich eines auf das benachbarte Grundstück ihm zustehenden Rechts berühmt, oder
6) wenn er das Grundstück ganz, oder zum Theil veräußert, und den Kontrakt nicht erfüllt, oder die schuldige Gewähr nicht leistet,

so muß derselbe in allen diesen Fällen bei dem Gerichtsstande der Sache Recht nehmen, wenn sein Gegner ihn in seinem persönlichen Gerichtsstande nicht belangen will.

3) nadużywa jurysdykcyi patrimonialnéj, lub podobnego prawa, lub
4) niepokoi swych sąsiadów w posiadaniu; lub
5) twierdzi mieć prawo do sąsiedniego gruntu, lub
6) gdy przedaje grunt całkiém, lub w części, a niedopełnia kontraktu, lub nie daje winnéj ewikcyi,

wówczas winien we wszystkich tych przypadkach rozprawiać się w forum rzeczy, skoro przeciwnik jego niechce go w osobistém jego forum pozywać.

Artikel 26.

Eben so begründet ausnahmsweise auch der Besitz eines Lehngutes, oder die gesammte Hand davon, zugleich einen persönlichen Gerichtsstand.

Artykuł 26.

Również uzasadnia sposobem wyjątku także posiadanie dóbr lennych, lub spółlennicy, zarazem forum osobiste.

Artikel 27.

Erbschafts-Klagen.

Erbschaftsklagen werden da, wo die Erbschaft sich befindet, erhoben und zwar dergestalt, daß, wenn die Erbschaftsstücke zum Theil in dem einen, zum Theil in dem anderen Staatsgebiete sich befinden, der Kläger seine Klage zu theilen verbunden ist, ohne Rücksicht, wo der größte Theil der Erbschaftssachen sich befinden mag.

Doch werden alle bewegliche Erbschaftsstücke angesehen, als befänden sie sich an dem Wohnorte des Erblassers.

Aktiv-Forderungen werden ohne Unterschied, ob sie hypothekarisch sind oder nicht, den beweglichen Sachen beigezählt.

Artykuł 27.

Skargi spadkowe.

Skargi spadkowe zanoszą się tam, gdzie się spadek znajduje, i wprawdzie tak, że skoro przedmioty spadku znajdują się po części w jednem i w drugiém państwie, powod winien rozdzielić swą skargę, bez względu gdzie się znajduje największa część spadku.

Wszakże wszystkie ruchome szczegóły spadku uważać należy jako znajdujące się w miejscu zamieszkania spadkodawcy.

Wierzytelności czynne wchodzą do kategoryi rzeczy ruchomych, bez różnicy, czy są hipoteczne lub nie.

Artikel 28.

Gerichtsstand des Arrestes.

Ein Arrest darf in dem einen Staate und nach den Gesetzen desselben, gegen den Bürger des andern Staates ausgebracht und verfügt werden, unter der Bedingung jedoch, daß entweder auch die Hauptsache dorthin gehöre, oder daß sich eine wirkliche gegenwärtige Gefahr auf Seiten des Gläubigers nachwei-

Artykuł 28.

Forum aresztu.

Areszt może być w jedném państwie i podług ustaw tegoż, przeciw obywatelowi drugiego państwa wniesionym i zadekretowanym, pod tym jednakże warunkiem, że albo i główny przedmiot tamże należy, lub że można udowodnić istotne obecne niebezpieczeń-

sen lasse. Ist in dem Staate, in welchem der Arrest verhangen worden, ein Gerichtsstand für die Hauptsache nicht begründet; so ist diese nach vorläufiger Regulirung des Arrestes an den zuständigen Richter des anderen Staates zu verweisen. Was dieser rechtskräftig erkennt, unterliegt der allgemeinen Bestimmung im Art. 2.

stwo na stronę wierzyciela. Jeżeli w państwie, w którém areszt położony, nie ma forum dla głównego przedmiotu; należy ten po uprzedniém uregulowaniu aresztu odesłać do właściwego sędziego drugiego państwa. Co ten prawomocnie zawyrokoje, podlega ogólnemu postanowieniu w art. 2.

Artikel 29.

Gerichtsstand des Kontrakts.

Der Gerichtsstand des Kontraktes, vor welchem eben sowohl auf Erfüllung, als wie auf Aufhebung des Kontraktes geklagt werden kann, findet nur dann seine Anwendung, wenn der Kontrahent zur Zeit der Ladung in dem Gerichtsbezirke sich anwesend befindet, in welchem der Kontrakt geschlossen worden ist, oder in Erfüllung gehen soll.

Dieses ist besonders auf die, auf öffentlichen Märkten geschlossenen Kontrakte, auf Viehhandel und dergleichen anwendbar.

Artykuł 29.

Forum kontraktu.

Forum kontraktu, przed które wytoczyć można skargę tak o dopełnienie, jako też o uchylenie kontraktu, używa się tylko wtenczas, gdy kontrahent w czasie zapozwania znajduje się obecnym w obwodzie sądowym, w którym kontrakt został zawartym, lub ma być dopełnionym.

Sciąga się to szczególniéj do kontraktów zawartych na publicznych targach, do handlu bydłem i t. p.

Artikel 30.

Besonders bei Wechsel=Verschreibungen.

Die Klausel in einer Wechselverschreibung, wodurch sich der Schuldner der Gerichtsbarkeit eines jeden Wechselgerichts, in dessen Gerichtszwang er zu deren Verfallzeit anzutreffen sei, unterworfen hat, wird als gültig, das hiernach eintretende Gericht, welches die Vorladung bewirkt hat, für zuständig, mithin dessen Erkenntniß für vollstreckbar an den in dem anderen Staate belegenen Gütern anerkannt.

Artykuł 30.

Mianowicie co do zapisów wekslowych.

Klauzula w zapisie wekslowym, przez którą dłużnik poddał się pod jurysdykcją każdego sądu wekslowego, w którego zakresie jest obecnym podczas zapadłego terminu, uznaje się za ważną, działający według tego sąd, który wydał zapozew, za właściwy, a zatém wyrok jego za mogący być spełnionym na majątku w drugiém państwie położonym.

Artikel 31.

Gerichtsstand geführter Verwaltung.

Bei dem Gerichtsstande, unter welchem Jemand fremdes Gut oder Vermögen bewirthschaftet oder verwalter hat, muß er auch auf die aus einer solchen Administration angestellten Klagen sich einlassen, es müßte denn die Administration bereits völlig beendigt und der Verwalter über die gelegte Rechnung quittirt seyn. Wenn daher ein aus der quittirten Rechnung verbliebener Rückstand gefordert, oder eine ertheilte

Artykuł 31.

Forum prowadzonéj administracyi.

Przed forum, pod którém kto miał sobie powierzonym zarząd lub administracją cudzych dóbr lub majątku, winien on także wdawać się w skargi z takowéj administracyi formowane, chybaby administracja była już zupełnie ukończona i administrator pokwitowanym był z złożonego rachunku. Gdy więc kto upom na się o jaką z pokwitowanego rachunku pozostałą za-

Quittung angefochten wird, so kann dieses nicht bei dem vormaligen Gerichtsstande der geführten Verwaltung geschehen.

ległość, lub występuje przeciw udzielonemu kwitowi, tedy to nie może mieć miejsca przed przeszłém forum prowadzonéj administracyi.

Artikel 32.

Ueber Intervention.

Jede ächte Intervention, die nicht eine besonders zu behandelnde Rechtssache in einen schon anhängigen Prozeß einmischt, sie sei prinzipal oder akzessorisch, betreffe den Kläger oder den Beklagten, sei nach vorgängiger Streitankündigung oder ohne dieselbe geschehen, begründet gegen den ausländischen Intervenienten die Gerichtsbarkeit des Staates, in welchem der Hauptprozeß geführt wird.

Artykuł 32.

O interwencyi.

Każda właściwa interwencja, niemieszająca do wytoczonego już processu, sprawy, która osobną iść powinna drogą, bądź żejest pryncypalna lub akcessoryjna, bądź że się dotyczy powoda lub powodowanego, bądź że nastąpiła po poprzedzeniém doręczeniu pozwu lub bez tegoż, upoważnia przeciw zagranicznemu interwenientowi forum państwa, w którém się główny proces toczy.

Artikel 33.

Wirkung der Rechtshängigkeit.

Sobald vor irgend einem in den bisherigen Artikeln bestimmten Gerichtsstande eine Sache rechtshängig geworden ist, so ist der Streit daselbst zu beendigen, ohne daß die Rechtshängigkeit durch Veränderung des Wohnsitzes oder Aufenthalts des Beklagten gestört oder aufgehoben werden könnte.

Die Rechtshängigkeit einzelner Klagsachen wird durch Insinuation der Ladung zur Einlassung auf die Klage für begründet erkannt.

Artykuł 33.

Skutek litispendencyi.

Proces przed którekolwiek oznaczone w dotychczasowych artykułach forum wytoczony, powinien przed témże być ukończonym, tak iż litispendencja przez zmianę zamieszkania lub pobytu powodowanego przerwaną lub uchyloną być nie może.

Litispendencja pojedyńczych spraw uznaje się upoważnioną przez doręczenie zapozwu do wdania się w skargę.

2) In Hinsicht der Gerichtsbarkeit in nicht streitigen Rechtssachen.

2) We względzie jurysdykcyi w rzeczach prawnych nie spornych.

Artikel 34.

Alle Rechtsgeschäfte unter Lebenden und auf den Todesfall werden, was die Gültigkeit derselben rücksichtlich ihrer Form betrifft, nach den Gesetzen des Orts beurtheilt, wo sie eingegangen sind.

Wenn nach der Verfassung des einen oder des andern Staates die Gültigkeit einer Handlung allein von der Aufnahme vor einer bestimmten Behörde in demselben abhängt, so hat es auch hierbei sein Verbleiben.

Artykuł 34.

Wszelkie czynności prawne między żyjącymi i na przypadek śmierci, co się dotyczy ważności ich we względzie ich formy, rozpoznawane będą podług ustaw miejsca, gdzie były zdziałane.

Jeżeli według urządzeń jednego lub drugiego państwa ważność jakiéj czynności zależy jedynie od przyjęcia jéj przed przeznaczoną władzą w temże, pozostaje się i przy tém postanowieniu.

Artikel 35.

Verträge, welche die Begründung eines dinglichen Rechts auf unbewegliche Sachen zum Zweck haben, richten sich lediglich nach den Gesetzen des Ortes, wo die Sachen liegen.

3) In Rücksicht der Strafgerichtsbarkeit.

Artikel 36.

Auslieferung der Verbrecher.

Verbrecher und andere Uebertreter von Strafgesetzen werden, soweit nicht die nachfolgenden Artikel Ausnahmen bestimmen, von dem einen Staate dem andern nicht ausgeliefert, sondern wegen der in dem andern Staate begangenen Verbrechen und Uebertretungen von dem Staate, dem sie angehören, zur Untersuchung gezogen und nach dessen Gesetzen gerichtet. Daher findet denn auch ein Kontumazialverfahren des andern Staates gegen sie nicht Statt.

Rücksichtlich der Forstfrevel in den Gränzwaldungen hat es bei dem Abkommen vom 26sten November und 15ten Dezember 1824. sein Bewenden; in solchen Fällen jedoch, wo der Holzdieb nicht vermögend ist, die Geldstrafe ganz oder theilweise zu erlegen, und wo Gefängnißstrafe eintritt, soll letztere niemals nach der Wahl des Wald-Eigenthümers in Forstarbeit verwandelt werden können. Für die Konstatirung eines Forstfrevels, welcher von einem Angehörigen des einen Staats in dem Gebiete des andern verübt worden, soll den offiziellen Angaben und Abschätzungen des kompetenten Forst- und Polizeibeamten des Ortes des begangenen Frevels, die volle gesetzliche, zur Verurtheilung des Beschuldigten hinreichende Beweiskraft von der zur Aburtheilung geeigneten Gerichtsstelle beigelegt werden, wenn dieser Beamte, der übrigens keinen Denunzianten-Antheil an den Strafgeldern und keine Pfandgelder zu genießen hat, nach Maaßgabe des Königlich-Preußischen Gesetzes vom 7ten Juni 1821., vor Gericht auf die wahrheitmäßige, treue und gewissenhafte Angabe seiner Wahrnehmung und Kenntniß eidlich verpflichtet worden ist.

Artykuł 35.

Umowy, mające za cel uzasadnienie rzeczowego prawa do nieruchomości, regulują się jedynie podług ustaw miejsca, gdzie takowe położone.

3) We względzie jurysdykcyi karnéj.

Artykuł 36.

Wydawanie zbrodniarzy.

Zbrodniarzy i innych przestępców praw karnych, jeżeli następne artykuły wyjątku nie stanowią, państwo jedno drugiemu nie wydaje, lecz ci za popełnione w drugiém państwie zbrodnie i przestępstwa będą przez państwo, do którego należą, do indagacyi pociągani i podług ustaw jego sądzeni. A zatém też i zaoczne postępowanie drugiego państwa przeciw nim nie ma miejsca.

Co do defraudacyy w lasach pogranicznych pozostaje się przy umowie z d. 26. Listopada i d. 15. Grudnia 1824.; w takowych jednak przypadkach, gdzie defraudant nie jest w stanie opłacić kary pieniężnéj w całości lub w części, i gdzie kara więzienia następuje, ostatnia nigdy według wyboru właściciela lasu w robotę leśną zamienioną być niemoże.

We względzie sprawdzenia defraudacyi leśnéj, popełnionéj przez mieszkańca jednego państwa na territorium drugiego, urzędowe podania i oszacowania właściwego leśnego i policyjnego urzędnika miejsca popełnionéj defraudacyi, mają zupełną prawną, do osądzenia oskarzonego dostateczną moc dowodu stanowić w oczach uwłaściwionéj do wyrokowania władzy sądowéj, skoro urzędnik ten, któremu zresztą nie służy udział denuncjanta w karze pieniężnéj i fantowe, stósownie do Król. Pruskiéj ustawy z dnia 7. Czerwca 1821., stwierdził przed sądem przysięgą zgodne z prawdą, wierne i sumienne podanie swojego spostrzeżenia i swéj wiadomości.

Artikel 37.

Vollstreckung der Straf-Erkenntnisse.

Wenn der Unterthan des einen Staats in dem Gebiete des andern sich eines Vergehens oder Verbrechens schuldig gemacht hat, und daselbst ergriffen und abgeurtheilt worden ist, so wird, wenn der Verbrecher vor der Strafverbüßung sich in seinen Heimaths-staat zurückbegeben hat, oder vor der Aburtheilung gegen juratorische Kaution entlassen worden ist, von diesem das Erkenntniß des ausländischen Gerichts, nach vorgängiger Requisition und Mittheilung des Urtheiles, sowohl an der Person, als an den im Staatsgebiete befindlichen Gütern des Verurtheilten vollzogen, vorausgesetzt, daß die Handlung, wegen deren die Strafe erkannt worden, auch nach den Gesetzen des requirirten Staates als ein Vergehen oder Verbrechen erscheint, und nicht zu den blos polizei-finanzgesetzlichen Uebertretungen gehört, von welchen der nächstfolgende Artikel handelt. Im Falle einer eigenmächtigen Flucht des Verbrechers, vor der Aburtheilung, soll es dem untersuchenden Gerichte nur freistehen, unter Mittheilung der Akten bei dem Gerichte des Wohnortes auf Fortsetzung der Untersuchung und Bestrafung nach Art. 36. anzutragen. In solchen Fällen, wo der Verbrecher nicht vermögend ist, die Kosten der Strafvollstreckung zu tragen, hat das requirirende Gericht solche zu ersetzen.

Artykuł 37.

Wykonanie wyroków karnych.

Jeżeli poddany jednego państwa dopuścił się jakiej zbrodni lub występku na territorium drugiego, i tamże został schwytanym i osądzonym, wówczas, gdy zbrodniarz przed odniesieniem kary powrócił do rodzinnego państwa, lub przed zapadnięciem wyroku puszczonym został za kaucją przez przysięgę uczynioną, państwo rzeczone spełnia wyrok sądu zagranicznego, w skutek poprzedniéj rekwizycyi i udzielonego wyroku, tak na osobie, jako też na znajdującym się w kraju majątku osądzonego, skoro czyn, za który kara zawyrokowana, uważa się także podług ustaw zarekwirowanego państwa za występek lub zbrodnię, i nienależy jedynie do przestępstw ustaw policyjno-finansowych, o których następujący artykuł traktuje. W przypadku samowładnéj ucieczki zbrodniarza, przed wydaniem wyroku, sąd prowadzący indagacją może tylko przy kommunikacyi akt wnieść u sądu miejsca zamieszkania o dalsze prowadzenie indagacyi i ukaranie, stósownie do §. 36. W przypadkach, gdzie zbrodniarz nie jest w stanie ponieść kosztów exekucyi kary, sąd rekwirujący winien takowe zastąpić.

Artikel 38.

Bedingt zu verstattende Selbstſtellung.

Hat ein Unterthan des einen Staates Strafgesetze des andern durch solche Handlungen verletzt, welche in dem Staate, dem er angehört, gar nicht verpönt sind, z. B. durch Uebertretung eigenthümlicher Abgaben-Gesetze, Polizeivorschriften und dergleichen, und welche demnach von diesem Staate auch nicht bestraft werden könnten, so soll auf vorgängige Requisition zwar nicht zwangsweise der Unterthan vor das Gericht des andern Staates gestellt, demselben aber sich selbst zu stellen verstattet werden, damit er sich gegen die Anschuldigungen vertheidigen und gegen das in solchem Falle zulässige Kontumazial-Verfahren wahren könne.

Artykuł 38.

Warunkowe dozwolenie stawienia się osobiście.

Jeżeli poddany jednego państwa wykroczył przeciw ustawom karnym drugiego przez takie czyny, które w państwie, do którego on należy, wcale niepodlegają karze, n. p. przez przestąpienie szczególnych ustaw podatkowych, przepisów policyjnych i tym podobnych, a któreby tym sposobem nie mogły także przez toż państwo być karane, wówczas za poprzedniczą rekwizycją nie ma wprawdzie przymuszonym sposobem poddany przed sąd drugiego państwa być stawionym; lecz będzie mu dozwoloném stawić się dobrowolnie, ażeby się mógł bronić przeciw oskarzeniom i zasłonić

Doch soll, wenn bei Uebertretung eines Abgaben-Gesetzes des einen Staates dem Unterthan des andern Waaren in Beschlag genommen worden sind, die Verurtheilung, sei es im Wege des Kontumazial-Verfahrens oder sonst, in sofern eintreten, als sie sich nur auf die in Beschlag genommenen Gegenstände beschränkt.

Artikel 39.

Der zuständige Strafrichter darf auch über die aus dem Verbrechen entsprungenen Privat-Ansprüche mit erkennen, wenn wegen derselben von dem Beschädigten adhärirt worden ist.

Artikel 40.

Auslieferung der Geflüchteten.

Unterthanen des einen Staats, welche wegen Verbrechen oder anderer Uebertretungen ihr Vaterland verlassen und in den andern Staat sich geflüchtet haben, ohne daselbst zu Unterthanen aufgenommen worden zu seyn, werden nach vorgängiger Requisition, gegen Erstattung der Kosten, und zwar, wenn wegen Unvermögenheit der Inquisiten oder sonst die Untersuchungskosten niedergeschlagen werden müssen, nur der baaren Auslagen, z. B. für Atzung, Transport, Porto und Kopialien, ausgeliefert.

Artikel 41.

Auslieferung der Ausländer.

Solche, eines Verbrechens oder einer Uebertretung verdächtige, Individuen, welche weder des einen noch des andern Staates Unterthanen sind, werden, wenn sie Strafgesetze des einen der beiden Staaten verletzt zu haben beschuldigt sind, demjenigen, in welchem die Uebertretung verübt wurde, auf vorgängige Requisition, gegen Erstattung der Kosten, wie diese im vorigen Artikel bestimmt ist, ausgeliefert; es sei denn, daß der Staat, welchem er als Unterthan angehört, auf die vorher von dem requirirten gemachte Anzeige der Verhaftung, jene Uebertreter selbst reklamirt, und ihre Auslieferung zur eigenen Bestrafung in Antrag bringt.

przeciw dopuszczonemu w takim przypadku postąpowaniu zaocznemu.

Wszakże, skoro przy przestąpieniu ustawy podatkowéj jednego państwa poddanemu drugiego towary zostały zajęte, ma być wydanym wyrok, bądź na drodze zaocznego postępowania lub na innéj, ograniczając się jednakże tylko na przyaresztowane przedmioty.

Artykuł 39.

Właściwy sędzia karny może także rozciągnąć wyrok do prywatnych pretensyy wynikłych ze zbrodni, skoro z powodu tychże uszkodzony nie ma nic przeciw temu.

Artykuł 40.

Wydawanie zbiegłych.

Poddani jednego państwa, którzy dla zbrodni lub innych przewinień opuścili swą ojczyznę i schronili się do drugiego państwa, w którém niezostali przyjęci na poddanych, wydawani będą w skutek rekwizycyi, za wynagrodzeniem kosztów, i wprawdzie, gdy z powodu niezamożności inkwizytów lub z innéj przyczyny koszta indagacyi muszą być umorzone, tylko gotowych wydatków, n. p. za żywność, transport, porto i kopialia.

Artykuł 41.

Wydawanie cudzoziemców.

Podejrzane o jaką zbrodnię lub przestępstwo osoby, niebędące poddanymi ani jednego ani drugiego państwa, zostawszy obwinionemi o przestąpienie ustaw karnych jednego z obu państw, wydawane będą temu państwu, w którym przestępstwo było popełnione, w skutek poprzedniéj rekwizycyi, za wynagrodzeniem kosztów, jak takowe w przeszłym artykule są oznaczone; chybaby rząd, do którego cudzoziemiec jako poddany należy, za poprzedniém przez rekwirowany rząd uczynioném doniesieniem o aresztowaniu, sam takowych przestępców reklamował i o wydanie ich w celu ukarania z swéj strony wnosił.

Artikel 42.

Verbindlichkeit zur Annahme der Auslieferung.

In denselben Fällen, wo der eine Staat berechtigt ist, die Auslieferung eines Beschuldigten zu fordern, ist er auch verbunden, die ihm von dem andern Staate angebotene Auslieferung anzunehmen.

Artikel 43.

Stellung der Zeugen.

In Kriminalfällen, wo die persönliche Gegenwart der Zeugen an dem Orte der Untersuchung nothwendig ist, soll die Stellung der Unterthanen des einen Staats vor das Untersuchungsgericht des andern, zur Ablegung des Zeugnisses, zur Konfrontation oder Rekognition, gegen vollständige Vergütung der Reisekosten und der Versäumniß, nie verweigert werden. Auch in solchen Fällen, wo die Zeugen vor dem requirirten Gerichte abgehört werden, hat das requirirende Gericht die Entschädigung der Zeugen zu bezahlen. Uebrigens verbleibt es bei dem, wegen der gegenseitigen Kostenvergütung unter dem 8. Mai 1819. mit der Herzoglich-Sachsen-Gotha- und Altenburgischen Regierung getroffenen Uebereinkommen.

Artikel 44.

Da nunmehr die Fälle genau bestimmt sind, in welchen die Auslieferung der Angeschuldigten oder Gestellung der Zeugen gegenseitig nicht verweigert werden soll, so hat im einzelnen Falle die Behörde, welcher sie obliegt, weder vorgängige reversales de observando reciproco zu erfordern, noch dafern sie nur eine Provinzialbehörde ist, in der Regel erst die besondere Genehmigung der ihr vorgesetzten Ministerialbehörde einzuholen, es sei denn, daß im einzelnen Falle die Anwendung des Abkommens noch Zweifel zuließe, oder sonst ganz eigenthümliche Bedenken hervorträten. Unterbehörden bleiben aber unter allen Umständen verpflichtet, keinen Menschen außer Landes verabfolgen zu lassen, bevor sie nicht zu dieser Auslieferung die Autorisation der ihnen unmittelbar vorgesetzten Behörde eingeholt haben.

Artykuł 42.

Obowiązek przyjęcia wydanego.

W tych samych przypadkach, w których jeden rząd ma prawo żądać wydania obwinionego, ma także i obowiązek, przyjąć taką osobę, którą mu drugi wydać ofiaruje.

Artykuł 43.

Przystawianie świadków.

W zdarzeniach kryminalnych, gdzie jest potrzebną osobista przytomność świadków w miejscu indagacyi, nie ma być nigdy odmawianém przystawienie poddanych jednego rządu przed sąd indagacyjny drugiego, celem złożenia świadectwa, konfrontacyi lub rekognicyi, za zupełném wynagrodzeniem kosztów podróży i mitręgi. Także i w takich przypadkach, gdzie świadkowie przez sąd rekwirowany słuchani bywają, winien sąd rekwirujący opłacić wynagrodzenie świadków. Zresztą pozostaje się przy umowie względem obustronnego wynagradzania kosztów pod dniem 8. Maja 1819. z Xiążęco Sasko-Gota i Altenburskim rządem zawartéj.

Artykuł 44.

Gdy teraz oznaczone są ściśle przypadki, w których wydanie obwinionych lub przystawienie świadków obustronnie nie ma być odmówionem, zaczém w szczególnym przypadku władza, do któréj to należy, nie ma ani żądać poprzednich rewersaliów *de observando reciproco,* ani też, będąc tylko władzą prowincjalną, poszukiwać zwykle wprzód szczególnego przyzwolenia przełożonéj jéj władzy ministerjalnéj, chybaby w pojedyńczym przypadku zastósowanie umowy podlegało jeszcze wątpliwości, lub nieprzewidziane wahania się powody zachodziły. Podrzędne zaś władze obowiązane są wśród wszelkich okoliczności, niewydawać z kraju żadnego człowieka, dopóki nie są do tego przez przełożoną sobie bezpośrednio władzę upoważnione.

Artikel 45.

Sämmtliche vorstehende Bestimmungen gelten nicht in Beziehung auf die Königlich-Preußischen Rheinprovinzen.

Rücksichtlich dieser hat es bei der Verordnung vom 2ten Mai 1823. sein Bewenden.

Artikel 46.

Die Dauer dieses Abkommens wird auf zwölf Jahre, vom 1sten Januar an gerechnet, festgesetzt. Erfolgt ein Jahr vor dem Ablaufe keine Aufkündigung von der einen oder der andern Seite, so ist es stillschweigend als auf noch zwölf Jahre weiter verlängert anzusehen.

Gegenwärtige, im Namen Seiner Majestät des Königs von Preußen und Seiner Durchlaucht des Herzogs von Sachsen-Altenburg, zweimal gleichlautend ausgefertigte Erklärung soll, nach erfolgter gegenseitiger Auswechselung, Kraft und Wirksamkeit in den beiderseitigen Landen haben, und öffentlich bekannt gemacht werden.

So geschehen Berlin, den 18. Februar und Altenburg, den 14. Januar 1832.

(L. S.) **Graf von Bernstorff.**

(L. S.) **Fr. von Braun.**

Artykuł 45.

Wszystkie powyższe postanowienia nieściągają się do Kr. Pruskich prowincyy nadreńskich.

We względzie tych pozostaje się przy ustawie z dnia 2. Maja 1823 r.

Artykuł 46.

Umowa ta trwać będzie lat dwanaście, rachując od dnia 1. Stycznia. Jeżeli rok przed jéj upłynieniem niewypowie jéj żadna strona, uważać się będzie za przedłużoną domyślnie na dalsze lat dwanaście.

Niniejsze, w imieniu N. Króla Pruskiego i JO. Xięcia Sasko-Altenburskiego, w dwóch exemplarzach wygotowane oświadczenie ma, po nastąpionéj zobopólnéj wymianie, mieć moc i skutek w obustronnych krajach i być publicznie ogłoszoném.

Dan w Berlnie, dnia 18. Lutego, a w Altenburgu, dnia 14. Stycznia 1832.

(L. S.) **Hrabia Bernstorff.**

(L. S.) **Baron Braun.**

(Nro. 1349.) Allerhöchste Kabinetsordre vom 13ten April 1831., über die Einführung der Städte-Ordnung vom 19ten November 1808. in die zum provinzialständischen Verbande des Königreichs Preußen gehörenden Städte, woselbst sie noch nicht eingeführt worden.

Mit Bezug auf Meine Order vom 17ten v. Mts. mache ich dem Staats-Ministerio bekannt, daß Ich den zum provinzialständischen Verbande des Königreichs Preußen, nach der Verordnung vom 17ten März 1828., gehörenden Städten, in welche die Städteordnung noch nicht eingeführt ist, die Städte-Ordnung vom 19ten November 1808. mit ihren seitdem erlassenen gesetzlichen Deklarationen verliehen habe. Wegen der Einführung in die vorbemerkten Städte haben Sie, der Minister des Innern und der Polizei, das Erforderliche einzuleiten, und da die Verordnung vom 17ten v. Mts. nicht überall zum Grunde gelegt werden kann, die abweichenden Vorschriften, die deshalb zu erlassen sind, zu entwerfen und zu Meiner Genehmigung einzureichen, wonächst sowohl die Verleihung selbst, als die Modifikationen der Einführung durch die Gesetzsammlung und die Amtsblätter der Regierungen zu Danzig und Marienwerder bekannt zu machen seyn werden.

Berlin, den 13. April 1831.

Friedrich Wilhelm.

An das Staatsministerium.

(Nr. 1349.) Najwyższe rozporządzenie gabinetowe z dnia 13. Kwietnia 1831., względem zaprowadzenia ordynacyi (regulaminu) miejskiéj z dnia 19. Listopada 1808. do należących do związku stanów prowincjalnych Królestwa Pruskiego miast, do których niebyła jeszcze zaprowadzoną.

Powołując się na Moje rozporządzenie z d. 17. uwiadomiam Ministerjum Stanu, iż miastom do związku Stanów Prowincjalnych Królestwa Pruskiego, podług ustawy z d. 17. Marca 1828. należącym, do których ordynacja miejska niejest jeszcze zaprowadzona, nadałem ordynacją miejską z d. 19. Listopada 1808. wraz z wydanemi odtąd prawnemi deklaracjami. Względem zaprowadzenia jéj do miast rzeczonych, masz WPan, Minister spraw wewnętrznych i policyi, przedsięwziąść potrzebne środki, a że ustawa z dnia 17. z. m. niemoże być wszędzie użytą za zasadę, ułożyć zmienne przepisy, jakie w téj mierze wydać należy, i podać do Mojego potwierdzenia, poczém tak samoż nadanie, jako też modyfikacje zaprowadzenia, będzie należało ogłosić przez Zbiór Praw i Dzienniki Urzędowe Regencyi Gdańskiéj i Kwidzyńskiéj.

Berlin, dnia 13. Kwietnia 1831.

FRYDERYK WILHELM.

Do Ministerjum Stanu.

(Nro. 1350.) Allerhöchste Kabinetsorder vom 26sten April 1831., über die Einführung der Städteordnung vom 19ten November 1808. in die zum provinzialständischen Verbande des Herzogthums Schlesien, der Grafschaft Glatz und des Preußischen Markgrafthums Ober-Lausitz gehörenden Städte.

Ich habe in Folge Meiner Bestimmungen vom 17. März d. J., den zum provinzialständischen Verbande des Herzogthums Schlesien, der Grafschaft Glatz und des Preußischen Markgrafthums Ober-Lausitz gehörenden Städten der Ober-Lausitz, in welche die Städteordnung noch nicht eingeführt ist, die Städteordnung vom 19ten November 1808. mit ihren seitdem erlassenen gesetzlichen Deklarationen und Abänderungen verliehen und beauftrage Sie, den Minister des Innern und der Polizei, wegen der Einführung derselben, in die vorbemerkten Städte, die weitern Einleitungen zu treffen. Behufs der Bekanntmachung sehe Ich zuvörderst auf Meine Order vom 13ten d. M. über die Modifikationen der Einführungsorder Ihrem Berichte entgegen.

Berlin, den 26. April 1831.

Friedrich Wilhelm.

An das Staatsministerium.

(Nr. 1350.) Najwyższe rozporządzenie gabinetowe z d. 26. Kwietnia 1831. względem zaprowadzenia ordynacyi (regulaminu) miejskiéj z d. 19. Listopada 1808., do miast do związku Stanów Prowincjalnych Xięstwa Szląskiego, Hrabstwa Kłodzkiego i Pruskiego Margrabstwa Górnéj Luzacyi należących.

W skutku postanowień Moich z d. 17. Marca r. b., należącym do związku Stanów Prowincjalnych Xięstwa Szląskiego, Hrabstwa Kłodzkiego i Pruskiego Margrabstwa Górnéj Luzacyi miastom, do których ordynacja miejska niejest jeszcze zaprowadzona, nadałem ordynacją miejską z dnia 19. Listopada 1808. r. z wydanemi jéj odtąd prawnemi deklaracjami i odmianami, i polecamy WPanu, Ministrowi spraw wewnętrznych i policyi, wydanie potrzebnych rozporządzeń względem zaprowadzenia onejże. Co się tyczy ogłoszenia oczekuję wprzód, w skutek rozkazu Mego z dn. 13. m. b. względem modyfikacyy patentu zaprowadzenia, raportu WPanów.

Berlin, dnia 26. Kwietnia 1831.

FRYDERYK WILHELM.

Do Ministerjum Stanu.

(No. 1351.) Allerhöchste Kabinetsorder vom 28sten Februar 1832. über das Verfahren bei der Einführung der Städteordnung vom 19ten November 1808. in die mit derselben noch nicht versehenen Städte des Königreichs Preußen und in die Städte des Preußischen Markgrafenthums Oberlausitz.

Mit Bezug auf Meine an das Staatsministerium erlassenen Befehle vom 13ten und 26sten April v. J., Kraft welcher Ich den zum provinzialständischen Verbande des Königreichs Preußen und den zum provinzialständischen Verbande des Herzogthums Schlesien, der Grafschaft Glatz und des Preußischen Markgraf-

(Nr. 1351.) Najwyższe rozporządzenie gabinetowe z d. 28. Lutego 1832. względem postępowania przy zaprowadzeniu ordynacyi miejskiéj z d. 19. Listopada 1808. do niemających jéj dotąd miast Królestwa Pruskiego i do miast Pruskiego Margrabstwa Górnéj Luzacyi.

Powołując się na Moje do Ministerjum Stanu wydane rozkazy z d. 13. i 26. Kwietnia r. zeszł., mocą których miastom do związku Stanów Prowincjalnych Królestwa Pruskiego, tudzież do związku Stanów Prowincjalnych Xięstwa Szląskiego, Hrabstwa Kłodzkiego i Pruskiego

thums Oberlausitz gehörenden Städten, in welche die Städteordnung noch nicht eingeführt ist, die Städteordnung vom 19ten November 1808. verliehen habe, bestimme Ich wegen des bei der Einführung zu beobachtenden Verfahrens Folgendes:

§. 1. Die zur Einführung der Städteordnung erforderlichen Anordnungen trifft und leitet der Oberpräsident.

§. 2. Die Städteordnung ist in allen denjenigen Orten einzuführen, welche auf dem Provinzial-Landtage im Stande der Städte vertreten werden. Wünscht die Eine oder Andere der zu einem ständischen Kollektiv-Wahlverbande gehörenden Städte, daß die Städteordnung bei ihr nicht eingeführt werde, und ist solches zu genehmigen, worüber Ich Mir die Entschließung vorbehalte, so soll sie auch in Hinsicht der ständischen Verhältnisse vom Stande der Städte ausscheiden und in den der Landgemeinen übergehen. Die Verwaltung solcher Städte wird jedoch bis zu weiterer Bestimmung in der zeitherigen Art fortgeführt.

§. 3. Auch solchen Orten, welche bisher nicht als Städte auf dem Landtage vertreten waren, werde Ich, wenn die Umstände sich dazu eignen, auf besondern Antrag die Städteordnung verleihen, womit sie dann auch in Hinsicht der ständischen Vertretung zu den Städten übergehen.

§. 4. In Orten, worin hiernach die Städteordnung einzuführen ist, soll zuvörderst ausgemittelt werden, welche Bürger nach Vorschrift derselben im §. 74. stimmfähig sind. Diese Ausmittelung liegt den jetzigen Magisträten unter Vernehmung mit der dermaligen Gemeinvertretern ob.

§. 5. Der Magistrat fertigt demnächst darüber Listen an, welche im Rathhause zu Jedermanns Einsicht offen gelegt werden; auch wird, daß dies geschehen, öffentlich bekannt gemacht. Wer sich darin mit Unrecht übergangen sieht, hat seine Einwendungen dagegen binnen vierzehn Tagen nach der Bekanntmachung, bei Verlust der Einreden, bei der Gemeine-Verwaltungsbehörde anzugeben und zu bescheinigen. Diese

Margrabstwa Górnéj Luzacyi należącym, do których ordynacja miejska niejest jeszcze zaprowadzona, nadałem ordynacją miejską z dn. 19. Listopada 1808., postanawiam względem zachować się mającego przy zaprowadzeniu postępowania, co następuje:

§. 1. Rozporządzenia, jakich wymaga zaprowadzenie ordynacyi miejskiéj, wydaje i kieruje niémi Naczelny Prezes.

§. 2. Ordynacja miejska ma być zaprowadzoną do wszystkich miast, reprezentowanych na Sejmie Prowincjalnym w stanie miejskim. Jeżeli które z miast do stanowego zbiorowego związku elekcyjnego należących nieżyczy sobie zaprowadzenia ordynacyi miejskiéj, i jeżeli to może być dozwoloném, względem czego zastrzegam sobie postanowienie, wówczas wyjść także ma we względzie stanowych stósunków z stanu miejskiego i przejść do stanu gmin wiejskich. Zarząd takich miast będzie jednak aż do dalszych postanowień w dotychczasowym sposobie prowadzonym.

§. 3. I takim miejscom, które dotychczas niebyły jako miasta na Sejmie reprezentowane, nadam, skoro okoliczności tego dozwolą, na wyraźny wniosek, ordynacją miejską, z którą wówczas także we względzie reprezentacyi stanowéj, przejdą do stanu miejskiego.

§. 4. W miastach, do których ordynacja miejska według tego ma być zaprowadzoną, trzeba wprzód wypośrodkować, którzy obywatele według przepisu téjże w §. 74. mają prawo głosowania. To wypośrodkowanie należy do teraźniejszych Magistratów za zniesieniem się z obecnymi gmin reprezentantami.

§. 5. Magistrat sporządza następnie listy w téj mierze, które powinny być wyłożone w ratuszu na widok dla przejrzenia przez każdego interessenta, i że to nastąpiło, publicznie o tém donieść należy. Kto się uważa być w nich niesłusznie opuszczonym, winien władzy administracyjnéj miejskiéj podać i udowodnić swoje przeciw temu zarzuty w przecią-

hat darüber das Gutachten der Gemeinevertreter zu vernehmen und, wenn hiernach die Aufnahme nicht beschlossen wird, binnen andern vierzehn Tagen an die Regierung zu berichten, welche für die erste Wahl ohne Rekurs zu entscheiden hat.

§. 6. Gleichzeitig hat der Magistrat nach vorgängiger Vernehmung mit der Gemeine-Repräsentation Vorschläge zu eröffnen:

a) ob und in welche Bezirke die Stadt Behufs der Wahlen einzutheilen ist? (§. 11. der Städteordnung) und

b) wieviel Stadtverordnete, je nachdem die Stadt nach der letzten Bevölkerungsliste zu den großen, mittlern oder kleinen gehört, gemäß §. 70. der Städteordnung und Meiner wegen der kleinen Städte erlassenen Order vom 10ten Juni 1809., zu wählen sind?

Der Oberpräsident setzt hierüber auf das Gutachten der Regierung das Nöthige fest.

§. 7. Nach dieser Festsetzung wird zur Wahl der Stadtverordneten, unter Leitung eines der Ortsverhältnisse kundigen Kommissarii, geschritten, welchen der Oberpräsident zu bestellen hat.

§. 8. Sobald die Stadtverordneten-Versammlung gewählt und dem Gesetze gemäß konstituirt ist, wird sie zum Gutachten aufgefordert, wie viel Magistratspersonen, besoldete oder unbesoldete, anzustellen, und welche Besoldungen den ersten auszusetzen sind.

§. 9. Die Festsetzung hierüber steht ebenfalls dem Oberpräsidenten zu.

§. 10. Hierauf schreitet die Stadtverordneten-Versammlung zur Wahl der Magistratspersonen. Bis zur Bestätigung dieser Wahlen durch die Regierungen bleiben jedenfalls die bisherigen Beamten in ihrer Wirksamkeit.

§. 11. Auch die Verhandlungen der Stadtverordneten, welche nach §§. 8. und 10. erforderlich sind, werden von dem Kommissario (§. 7) geleitet, welcher verpflichtet ist, der Versammlung hierbei nach seiner Kenntniß der Verhältnisse und Geschäfte mit Rath an

gu czternastu dni od obwieszczenia, pod utratą excepcyy. Ta zażąda opinii reprezentantów, i, jeżeli przyjęcie niezostanie uchwaloném, zaraportuje w przeciągu drugich 14. dni Regencyi, która na pierwszy wybór bez rekursu rozstrzygnie.

§. 6. Równocześnie Magistrat, zniósłszy się wprzód z reprezentantami, uczyni propozycje:

a) czyli i na jakie obwody miasto we względzie wyborów należy podzielić? (§. 11. ordynacyi miejskiéj) i

b) ile reprezentantów, w miarę tego, czy miasto podług ostatniéj listy ludności należy do wielkich, średnich lub małych miast, ma być obranych? stósownie do §. 70. ordynacyi miejskiéj i do Mojego rozporządzenia względem małych miast z d. 10. Czerwca 1809.

Naczelny Prezes postanawia w téj mierze co potrzeba za opinią Regencyi.

§. 7. Potém przystępuje się do wyboru reprezentantów pod przewodnictwem znającego stósunki miejscowe Kommissarza, którego Naczelny Prezes przeznaczy.

§. 8. Po obraniu zgromadzenia reprezentantów i urządzeniu się onegoż w przepisanym sposobie, zażąda się od niego opinii, ile ma być ustanowionych urzędników przy Magistracie, płatnych lub niepłatnych, i jakie płace pierwsi pobierać mają.

§. 9. Postanowienie w téj mierze należy także do Naczelnego Prezesa.

§. 10. Potém przystępuje zgromadzenie reprezentantów do wyboru urzędników Magistratu. Aż do potwierdzenia tych wyborów przez Regencje, dotychczasowi urzędnicy pozostają na każdy przypadek w swém urzędowaniu.

§. 11. Także czynnościom reprezentantów, potrzebnym według §§. 8. i 10., przewodniczy Kommissarz (§. 7.), którego obowiązkiem jest, wspierać zgromadzenie w téj mierze radą w miarę swojéj znajomości stósun-

die Hand zu gehen, namentlich auch die Stadtverordneten darauf aufmerksam zu machen, daß, wenn die definitiv angestellten Magistratspersonen nicht wieder gewählt werden, ihnen die §. 161. der Städteordnung vorgeschriebenen Pensionen ausgesetzt werden müssen, deren Betrag unter seiner Mitwirkung vorläufig zu ermitteln ist.

§. 12. Werden die ersten Wahlen der Magistratspersonen für ungeeignet erklärt, so müssen in der (§. 11.) vorgeschriebenen Art neue Wahlen veranstaltet werden.

§. 13. Der Oberpräsident hat die unzweifelhaften Pensionen auf die Stadtkasse anweisen zu lassen. Wenn eine nicht wiedergewählte Magistratsperson einen höhern Pensionsbetrag fordern zu können glaubt, so bleibt derselben, dafern nicht ein Vergleich getroffen werden kann, die Ausführung der größern Ansprüche vorbehalten, ohne daß deshalb die Auszahlung des unzweifelhaften Minderbetrags aufzuhalten ist.

§. 14. Nach vollendeter Einführung hört die unmittelbare Einwirkung des Oberpräsidenten wieder auf, welche ihm in dieser Verordnung zur Herstellung größerer Gleichheit der Organisation beigelegt worden ist.

§. 15. Die Gemeinerechnungen werden bis zum Schlusse des letzten Jahres vor Einführung der Städteordnung, unter Leitung der Regierung, nach den bisher bestandenen Vorschriften gelegt und erledigt. Für das laufende Jahr, in welchem die Städteordnung eingeführt wird, sollen die bestehenden Etats zum Grunde gelegt werden.

§. 16. Alle diejenigen Einwohner, welche nach der Städteordnung das Bürgerrecht zu gewinnen haben, und solches bei Einführung des Gesetzes noch nicht besitzen, erhalten solches unentgeldlich. Alle Einwohner aber bleiben im Genusse der nach der Ortsverfassung ihnen zeither zugestandenen Rechte, mit Ausschluß der Stimm- und Wahlfähigkeit, welche vom Bürgerrechte und von den §§. 74. und 84. der Städteordnung aufgestellten Erfordernissen abhängt.

§. 17. Da es für jede Stadt einer Feststellung derjenigen Einrichtung bedarf, worüber die Städte-

ków i rzeczy, mianowicie też zwracać na to uwagę reprezentantów, że, skoroby ustanowieni ostatecznie urzędnicy Magistratu niemieli być nanowo obranymi, wyznaczone im być muszą przepisane w §. 161. ordynacyi miejskiéj pensje (emerytury), których ilość przy jego pomocy należy tymczasowo wypośrodkować.

§. 12. Jeżeli pierwsze wybory urzędników Magistratu uznane będą za niestósowne, odbyć trzeba w przepisanym (§. 11.) sposobie nowe wybory.

§. 13. Naczelny Prezes każe niewątpliwe pensje zaassygnować na kassę miejską. Jeżeli nieobrany nanowo urzędnik Magistratu mniema mieć prawo żądania większéj emerytury, zastrzega mu się, na przypadek nienastąpionéj ugody, dowodzenie prawa do większéj emerytury, tymczasem wypłata niewątpliwéj mniejszéj ilości idzie swoją drogą.

§. 14. Po ukończoném zaprowadzeniu ustaje bezpośredni Naczelnego Prezesa wpływ, który mu został nadanym w téj ustawie w celu przywrócenia większéj jednostajności organizacyi.

§. 15. Rachunki miejskie, aż do końca ostatniego roku przed zaprowadzeniem ordynacyi, mają być, pod styrem Regencyi, według dotychczasowych przepisów, złożone i załatwione. Na rok bieżący, w którym ordynacja miejska zostaje zaprowadzoną, istniejące etaty mają być za zasadę użyte.

§. 16. Wszyscy mieszkańcy, którym według ordynacyi miejskiéj prawo miejskie przynależy, a tego przy zaprowadzeniu ustawy nieposiadają jeszcze, otrzymają takowe bezpłatnie. Wszyscy zaś mieszkańcy pozostają w używaniu praw, które im podług miejscowych urządzeń dotąd służyły, wyjąwszy prawo głosowania i wyboru, które od miejskiego i od wskazanych w §§. 74. i 84. ordynacyi miejskiéj przymiotów zależy.

§. 17. Gdy dla każdego miasta potrzebném jest uchwalenie urządzenia, względem

ordnung der Gemeine die Wahl aus alternativen Bestimmungen vorbehalten hat, so setze Ich fest, daß jede Stadt verpflichtet seyn soll, das im §. 51. der Städteordnung bezeichnete Statut in der vorgeschriebenen Frist abzufassen, wenn sich dasselbe auch nur auf die vorbehaltene Wahl solcher Bestimmungen beschränkt.

§. 18 Zugleich will Ich, in Erweiterung der im §. 49. der Städteordnung den Stadtgemeinen ertheilten Befugniß, dieselben berechtigen, durch das Statut in den Formen der Kommunalverwaltung diejenigen Abweichungen von den Vorschriften der Städteordnung, welche sie nach örtlichen oder sonst eigenthümlichen Verhältnissen dem Interesse ihres Gemeinwesens nothwendig oder nützlich erachten, in soweit zu treffen, als dadurch die Selbstständigkeit der Bürgerschaft in ihrer Kommunalverwaltung, als das Hauptprinzip der Städteordnung, nicht gefährdet wird. Dergleichen Statute, worin die Bestimmungen der Städteordnung modifizirt werden, sind jedoch zu Meiner unmittelbaren Bestätigung vorzulegen.

Das Staatsministerium hat gegenwärtige Bestimmungen nebst Meinen Befehlen vom 13ten und 26sten April v. J. durch die Gesetzsammlung und die betreffenden Amtsblätter bekannt zu machen.

Berlin, den 28. Februar 1832.

Friedrich Wilhelm.

An das Staatsministerium.

którego ordynacja miejska gminie wybór z przemiennych postanowień zastrzegła, postanawiam przeto, iż każde miasto obowiązaném jest, ułożyć w przepisanym terminie oznaczony w §. 51. ordynacyi miejskiéj statut, chociażby tenże ograniczał się tylko na zastrzeżonym wyborze takowych postanowień.

§. 18. Chcąc udzielonemu w §. 49. ordynacyi gminom miejskim prawu większą zakreślić rozciągłość, upoważniamy je, ażeby przez pomieniony statut poczyniły w formach administracyi kommunalnéj zmiany pod względem przepisów ordynacyi, jakie według miejscowych lub innych szczególnych stósunków uważają być potrzebnemi lub pożytecznemi dla dobra kommunalnego, tak dalece o ile by to nienarażało samodzielności obywateli w ich administracyi kommunalnéj, jako głównéj zasady ordynacyi miejskiéj. Statuta takowe, obejmujące modyfikacje postanowień ordynacyi miejskiéj, powinny do Mojego bezpośredniego zatwierdzenia być podawane.

Niniejsze postanowienia wraz z Mojemi rozkazami z dnia 13. i 26. Kwietnia r. z. obwieści Ministerjum Stanu przez Zbiór praw i właściwe Dzienniki Urzędowe.

Berlin, dnia 28. Lutego 1832.

FRYDERYK WILHELM.

Do Ministerjum Stanu.

(No. 1352.) Allerhöchste Kabinetsorder vom 8ten März 1832., über die Verpflichtung zur Wegräumung des Schnees von den Kunststraßen.

Da nach dem Berichte des Staatsministeriums vom 11ten v. M. über ein neues Wegereglement berathen wird, so ist es angemessen, damit auch die Anordnungen über die Verpflichtung der Anwohner zur Wegräumung des Schnees von den Kunststraßen zu verbinden und nur vorläufig will Ich nach den gemachten Vorschlägen bestimmen:

1) Wenn eine Chaussee dergestalt verschneiet, daß die Passage nicht blos erschwert, sondern dergestalt unterbrochen wird, daß sie mit den gewöhnlichen Unterhaltungsmitteln nicht wieder hergestellt werden kann; so sollen die Einwohner des Ortes, in deren Feldmark sich der Schneefall ereignet, sogleich zutreten und mit vereinten Kräften das eingetretene Hinderniß zu heben bemüht seyn, ohne dafür Vergütung zu erhalten. Jedoch soll diese Hülfsleistung nur in soweit unentgeldlich gefordert werden, als sie sich auf Einen achtstündigen Arbeitstag beschränken läßt. Die Lokal-Polizeibehörden sind verpflichtet, für die Ausführung dieser Maaßregel speziell Sorge zu tragen und erforderlichen Falls die unvorzügliche Einwirkung des Landraths in Anspruch zu nehmen. Exemptionen sind hierbei nicht zu gestatten. Die Vertheilung der Arbeiten auf die Einwohner des Ortes hat die Lokal-Behörde zu ermessen, wenn der Landrath nicht zeitig genug darauf einwirken kann. Ist aber bei einem einzelnen Vorgange ein Zweifel über die Repartition entstanden, so hat die Provinzial-Regierung deshalb billige Grundsätze mit Rücksicht auf die besondere Provinzial-Verfassungen zur Beobachtung in künftigen Fällen vorzuschreiben.

(Nro. 1352.) Najwyższe rozporządzenie gabinetowe z dnia 8. Marca 1832. względem obowiązku uprzątania śniegu z gościnców zwirowych.

Gdy według sprawozdania Ministerjum Stanu z dnia 11. z. m. nowy regulamin dróg jest przedmiotem obrad, zaczém wypada połączyć z nim także rozporządzenia względem obowiązku mieszkańców do uprzątania śniegu z gościnców zwirowych; i dla tego tymczasowo tylko postanawiam stósownie do uczynionych propozycyy:

1) Skoro droga zwirowa tak jest zasypana śniegiem, że przeprawa nietylko jest utrudnioną ale też tak dalece przerwaną, iż za pomocą zwyczajnych do utrzymania jéj środków nie może być przywróconą; mieszkańcy miejsca, których pola zawiały śniegi, winni niebawnie zebrać się i wspólnych sił użyć do uprzątnienia zaszłéj przeszkody, bez zapłaty za to. Pomoc jednakże takowa tylko ma być wtenczas bezpłatnie żądaną, gdy się da ograniczyć na ośmio-godzinnéj dnia jednego pracy. Władze policyjne miejscowe obowiązane są, starać się szczególnie o wykonanie tego rozporządzenia a w razie potrzeby wnieść o niezwłoczne wdanie sie Radzcy Ziemiańskiego. Wyjątki w tym względzie nie mogą być dozwolone. Władza miejscowa ustanowi podział robót na mieszkańców miejsca, skoro Radzca Ziemiański nie może się dość wcześnie tem zająć. Gdyby zaś w szczególném wydarzeniu zaszła wątpliwość względem repartycyi, Regencja Prowincjalna przepisze słuszne, ze względem na szczególne urządzenia prowincjalne, zasady postępowania w przyszłych przypadkach.

2) Wenn verschneiete Fuhrwerke aus dem Schnee auszugraben sind, soll die Arbeit von den Anwohnern nach den Bestimmungen zu 1. ohne Beschränkung auf eine Stundenfrist, unentgeldlich verrichtet werden.

3) Wenn es nöthig befunden wird, außer den vorgedachten Fällen eine Chaussee vom Schnee zu reinigen, oder, wenn in dem Falle zu 1. mit der achtstündigen Hülfsleistung der Anwohner nicht auszureichen ist; so soll die Chausseebau-Kasse die Kosten tragen. Die Wegebau Inspektoren sollen jedoch, wenn sie freiwillige Arbeiter nicht in erforderlicher Zeit und Zahl dingen können, die Polizei-Obrigkeiten der in der Nähe der Chaussee belegenen Orte um die Gestellung von Arbeitern gegen Bezahlung des an dem Orte und zu der Zeit gewöhnlichen Tagelohns requiriren und die betreffenden Behörden einer solchen Requisition unverzüglich zu genügen verpflichtet seyn. Dem Landrathe muß von dem Verfügten durch die Wegebau-Inspektoren in jedem Falle Nachricht gegeben werden, damit derselbe das Verfahren nach Bewandniß der Umstände kontrolire.

4) Die Landräthe, welche auf dergleichen Ereignisse in den Wintermonaten aufmerksam seyn müssen, werden ermächtigt, den Wegebau Inspektoren in schleunigen Fällen untergeordnete Beamte, oder sonstige zuverlässige Personen, insbesondere auch die Chaussee-Einnehmer, zu substituiren. Zugleich aber haben sie darauf zu halten, daß von der zu 3. gedachten Gestellung der Hülfsarbeiter nicht ohne dringende Veranlassung und nur bei gänzlichem Mangel an freiwilligen Arbeitern Gebrauch gemacht werde. Sie haben Sorge zu tragen, daß das Tagelohn richtig und pünktlich bezahlt, kein Mißbrauch getrieben und jede etwa entstehende Streitigkeit geschlichtet werde. Reicht ihre Amts Autorität in einzelnen Fällen nicht hin; so haben sie Behufs der Remedur die Provinzial-Regierung sofort in Kenntniß zu setzen.

2) Gdy idzie o wydobycie pojazdów zagrzęzłych w śniegu, mieszkańcy podejmują tę pracę bezpłatnie według postanowień pod 1. bez ograniczenia na termin godzin.

3) Jeżeli będzie potrzeba, prócz przerzeczonych przypadków oczyścić gościniec zwirowy ze śniegu, lub, jeżeli w przypadku pod 1. ośmiogodzinna pomoc mieszkańców niebędzie dostateczną; naówczas kassa budowy dróg ponosić będzie koszta. Wszakże inspektorowie dróg, niemogąc dostać w najem dobrowolnych robotników w potrzebnym czasie i stósownéj liczbie, winni rekwirować władze policyjne miejsc w pobliżu gościńca zwirowego o dostawę robotników za zapłatą dzienną, jaką najemnicy w miejscu i w tym czasie zwykli pobierać. Władze właściwe winny takowéj rekwizycyi niebawnie dopełnić. Inspektorowie drogi powinni, w każdym przypadku donosić o wyszłych rozporządzeniach Radzcy Ziemiańskiemu, ażeby tenże uważał na postępowanie w miarę okoliczności.

4) Radzcy Ziemiańscy, którzy powinni być uważnymi na podobne wypadki w miesiącach zimowych, upoważniają się do substytuowania Inspektorom dróg w nagłych przypadkach, podwładnych urzędników, lub inne osoby, na które się spuścić można, mianowicie zaś poborców opłat drogowych. Dopilnować także powinni, ażeby z wzmiankowanéj pod 3. dostawy pomocników, nie bez nagłego powodu i tylko przy zupełnym niedostatku dobrowolnych robotników użytek robiono. Starać się będą o rzetelne i punktualne wypłacanie wyrobku dziennego, niedopuszczenie nadużyć i załatwianie sprzeczek, jakieby wyniknąć mogły. Jeżeliby w szczególnych wydarzeniach powaga ich urzędowa niebyła dostateczną; niezwłocznie

Das Staatsministerium hat gegenwärtige Order, deren Bestimmungen vorläufig bis zur Bekanntmachung des neuen Wege-Reglements in Anwendung zu bringen sind, durch die Gesetzsammlung bekannt zu machen und die Provinzialbehörden mit den erforderlichen Anweisungen zu versehen.

Berlin, den 8. März 1832.

Friedrich Wilhelm.

An das Staatsministerium.

w celu zaradzenia temu donieść powinni Regencyi Prowincjalnéj.

Rozkaz niniejszy, którego postanowienia mają być wykonywane aż do czasu ogłoszenia nowego regulaminu dróg, ogłosi Ministerjum Stanu przez Zbiór praw i wyda władzom prowincjalnym stósowne instrukcje.

Berlin, dnia 8. Marca 1832.

FRYDERYK WILHELM.

Do Ministerjum Stanu.

Sprostowanie. Na str. 71. w §. 19. zamiast słowa: upłynąć, powinno być: *nastąpić.*